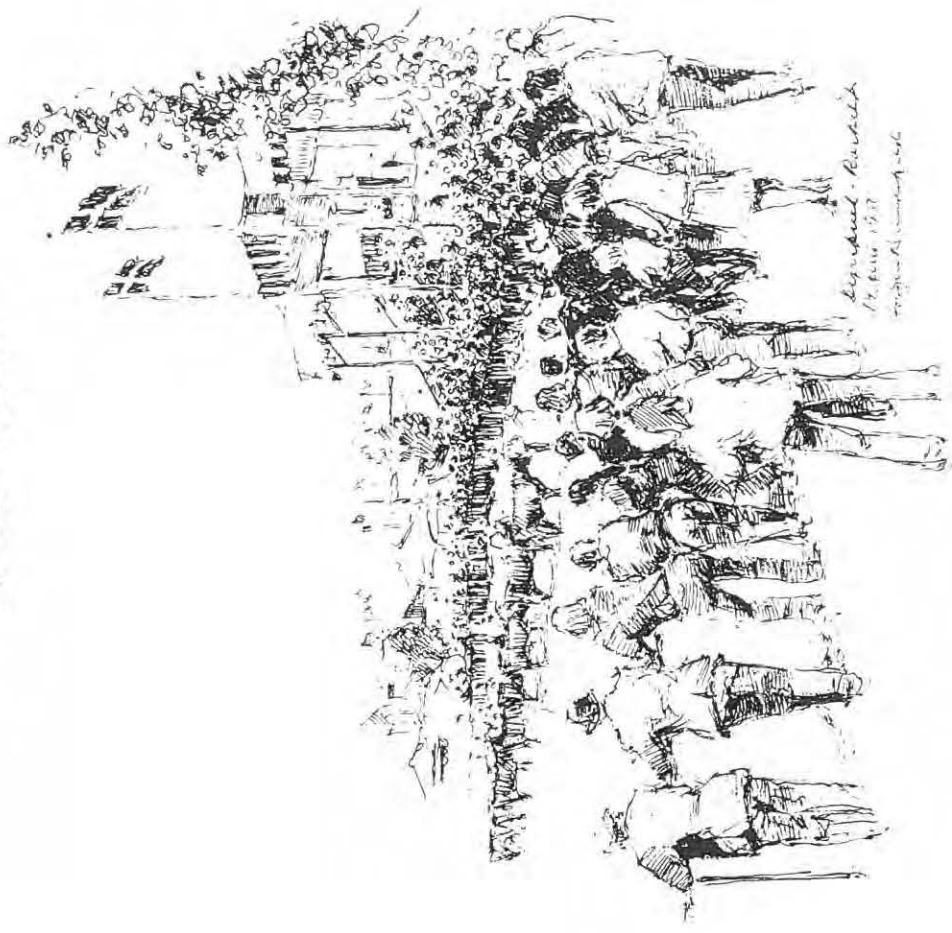
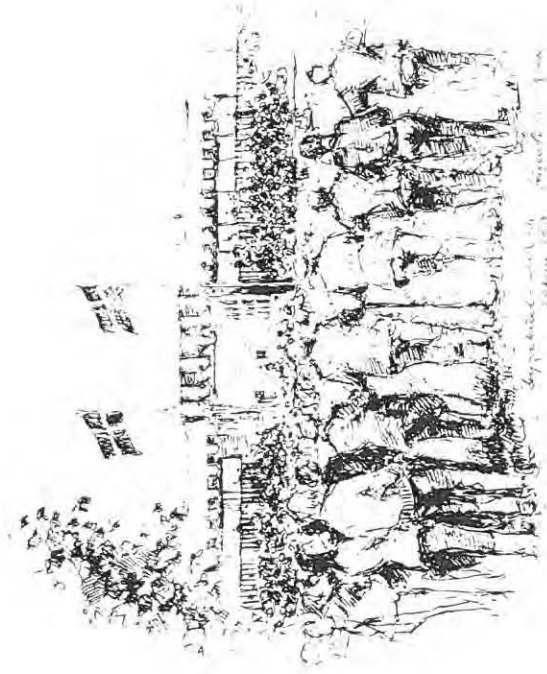

Fællesdyrskuerne på Sjælland gennem 100 år 1882–1982

Forord

Dyrskuerne er ligesom så mange andre virksomheder indenfor landbruget startet af landboforeningerne i forrige århundrede.

I 1982 er det 100 år siden, at det første sjællandske fællesdyrskue blev afholdt. Det fandt sted i Roskilde d. 13. og 14. juli 1982.

Fællesdyrskuets ledelse har fundet det naturligt at markere dette 100 års jubilæum på forskellig vis bl.a. med udgivelse af et jubilæumsskrift. Dog ikke et skrift af stort format. Sigtet har været at give en koncentreret skildring af fællesdyrskuevirksomheden 1882-1982, således at der bliver tale om et overkommeligt læsestof der fortæller lidt om fællesdyrskuernes 100 årige historie.

Resultatet af disse bestræbelser er samlet i dette jubilæumshæfte, der er udarbejdet af fællesdyrskuets mangeårige medarbejder fhv. fuldmægtig Poul Hansen. Illustrationerne er af tegneren Jørgen Brendekilde.

Den overraskende stærke opslutning om fællesdyrskuet de sidste par år, trods landbrugskrisen, må fortolkes som en stadig kamp med ryggen mod muren både blandt de mange landmænd, der udstiller dyr og maskinudstillerne.

Bybefolkningen har i gennem årene vist de sjællandske fællesdyrskuer stor interesse. Fællesdyrskuernes betydning som formidler til udjævning af den ofte omtalte forståelseskluft mellem by og land bør derfor ikke underkendes.

Opdrætternes opslutning om fællesdyrskuet er et bevis på en ukuelig vilje til fortsat at yde en stor arbejdsindsats. Mit jubilæumsskrift skal være at denne gode vilje må blive belønnet efter fortjeneste.

Roskilde i november 1981

Hartvig Dehn

Fællesdyrskuerne før 1900

1982 er hundredåret for afholdelsen af det første sjællandske fællesdyrskue, som holdtes i Roskilde den 13. og 14. juli 1882. Det var De samvirkende sjællandske Landboforeninger, som efter at være stiftet i 1880 tog initiativet til afholdelsen af dette første fælles dyrskue for hele det sjællandske område.

Før den tid havde der dog været afholdt dyrskuer af de lokale landboforeninger flere steder på Sjælland.

Det første sjællandske dyrskue afholdtes allerede i 1830. Det var Holbæk amts økonomiske Selskab, der tog initiativet hertil. Fremstillingen af dyr på det første lokale skue var dog af ret beskedent omfang.

Der blev fremstillet 4 tyre, 8 hopper, 1 plag og 5 føl. Dengang blev der ofte holdt auktion over de udstillede dyr. Sådanne skuer med bortsalg af de udstillede dyr holdtes i Svinninge i 1832, 1834, 1836 og 1840.

Til det første fællesdyrskue i Roskilde i 1882 var tilmeldt 189 dyr – 55 tyre, 58 køer, 20 kvier og 56 heste. Svin kom først med på fællesdyrskuet i 1889, hvor der var tilmeldt 20 stk.

I starten holdtes fællesdyrskuerne på skift i de sjællandske byer med to eller tre års mellemrum. I 1884 holdtes fællesdyrskuet således i Næstved og i 1886 i Hillerød.

I 1887 kom en ny husdyrlov, som fastsatte afholdelse af statstyrskuer, og tyre over 3 år blev nu henvist hertil.

På statsskuerne blev tyrene præmieret efter afkommets værdi, medens tyrene på de almindelige dyrskuer alene blev bedømt efter exteriør.

Indtil 1905 var der afholdt 7 fællesdyrskuer på Sjælland og med stadig større tilmeldinger af dyr. Ved fællesdyrskuet i Slagelse i 1902 var således tilmeldt i alt 812 dyr.

Det første fællesdyrskue i København

I 1905 fejrede De samvirkende sjællandske Landboforeninger 25 års jubilæum og i den anledning blev holdt et fællesdyrskue på Fælleden i København. Der havde været meget stor betænkelighed ved at gå ind i dette arrangement. Betænkelighederne stammede nok væsentlig fra, at fællesdyrskuet i Slagelse i 1902 havde givet 10.000 kr. i underskud.

Det nedsatte dyrskueudvalg fik imidlertid et meget virksomt medlem. Det var Martin Dessau, daværende direktør for Bürmeister og Wain. Fra sin tidligere virksomhed som direktør for Slagelse andelsvineslageri, følte han sig stærkt knyttet til de sjællandske landmænd. Sammen med sine to brødre Hartvig og Benny Dessau – henholdsvis leder af et stort engros firma og direktør for De forenede Bryggerier, startede de tre brødre en PR kampagne for dyrskuet og de fik foruden Københavns og Frederiksberg Kommuner alle betydende virksomheder i København til at tegne garantikapital, der sikrede dyrskuets afholdelse i København.

Heldigvis blev der ikke brug for den tegnede garantikapital. Fællesdyrskuet på Fælleden den 6., 7., 8. og 9. juli 1905 blev en stor succes og gav et pænt overskud.

I 1905 var 11,5% af de sjællandske køer under kontrol. Gennemsnitsydelsen var på 3100 kg mælk – 3,42% fedt og 106 kg smørfedt. Ved jubilæumsdyrskuet var der således ikke baggrund for at forlange ydelsestal for samtlige udstillede køer. Malkekvæget var derfor delt i to afdelinger – en afdeling for køer med kontrolleret ydelse og en afdeling for køer uden regnskab for ydelse.

I anledning af jubilæumsdyrskuet var tiltrettelagt forskellige arrangementer. To dage før skuet var såvel den københavnske som provinspressen indbudt til at tage dyrskuebyen på Fælleden i øjesyn. Også repræsentanter for den svenske presse deltog i dette arrangement, der sluttede med en frokost på dyrskuepladsen – hvori deltog 120 personer, og hvor presseudvalgets formand Martin Dessau gav en orientering om skuet.

På skuets 2. dag holdtes en festmiddag på Københavns rådhus. Der var dækket lange borde i rådhushallen, som var smykket med de nordiske flag.

Kongehuset var også indbudt til denne festmiddag, og flere repræsentanter for kongehuset med Kronprinsregenten og Kronprinsessen i spidsen deltog i middagen.

Efter middagen samledes gæsterne i Tivoli, som i dagens anledning havde tiltrettelagt en fest for dyrskuegæsterne.

Det var virkelig et jubilæumsdyrskue, der var anlagt efter de store linier. Men det må erkendes, at det ikke havde kunnet gennemføres uden den støtte og velvilje dyrskuets arrangører mødte hos Københavns myndigheder og borgere.

Efter det vellykkede jubilæumsdyrskue holdtes pause et par år. Det næste fællesdyrskue holdtes i 1908 i Roskilde, der før skuet havde givet tilsagn om at ville betale halvdelen af et eventuelt underskud. Det blev der også brug

for, da dyrskuet gav 20.000 kr. i underskud. Noget bedre gik det i Ringsted det følgende år, hvor skuet var tiltrettelagt som ungskeue. Selv om man kun nåede op på 13.500 besøgende på skuets tre dage lykkedes det ved stor sparsommelighed at få regnskabet til at balancere med et overskud på 3.208 kr.

Fællesdyrskue i København igen i 1913

Jubilæumsdyrskuet i København i 1905 havde ikke alene været en stor succes med hensyn til tilmelding af dyr og publikumsbesøg. Dyrskuet havde også virket som en god PR virksomhed for landbruget og for de samvirkende sjællandske Landboforeninger.

Derfor var det vel ganske naturligt, at tanken om en gentagelse trængte sig på. I 1911 blev det besluttet at søge fællesdyrskuet afholdt på Fælleden i København i 1912, men på grund af Mund- og klovesyge blev skuet udsat til 1913. Ligesom i 1905 lykkedes det at tegne tilstrækkelig garantikapital til at sikre skuets afholdelse.

I øvrigt holdtes statstyre- og statsingstesket sammen med fællesdyrskuet. Besøgstallet nåede op på 185.645 og skuet gav et pænt overskud.

Søndag aften sluttede underholdningen i den store ring kl. 19.00, hvor efter to musikkorps de følgende 2 timer skiftevis spillede døgnets populære melodier for ca. 50.000 par som hengav sig til dansens glæde på den ujævne grønsvær – landboere og københavnere imellem hverandre. Et folkeligt billede man ikke hidtil og vel næppe heller siden har set magen til i København.

Fællesdyrskuet i København i 1913 kan passende stå som en festlig kulmination på den lykkelige tidsperiode fra århundredskiftet og frem til 1. verdenskrig.

Fællesdyrskuerne 1916 – 1929

Dyrskuerne i Ringsted 1916 og i Hillerød 1919 var begge tilrettelagt som ungskuer, hvilket betød en meget væsentlig nedgang i antallet af udstillede dyr, men ved dyrskuet i Næstved i 1920 vendte man igen tilbage til fællesdyrskueformen, således at også de ældre dyr kunne fremstilles.

Fra 1919 blev fællesdyrskuet en årligt tilbagevendende begivenhed med ganske få undtagelser, hvor særlige forhold gjorde sig gældende. Fra 1920 til 1924 blev fællesdyrskuet holdt i følgende byer: Næstved, Holbæk, Slagelse, Roskilde og Køge. Fra sagskundskabens side blev imidlertid rejst tvivl, om det nu var den mest hensigtsmæssige måde at tilrettelægge fællesdyrskuet på. Ved fællesdyrskuet i Næstved i 1920 blev blandt andet kritiseret, at mange af »spidserne« fra de lokale dyrskuer savnedes i flere afdelinger. De indhøstede erfaringer pegede i den retning, at vandreskuer altid – i større eller mindre grad – præges af den egn hvor fællesdyrskuet holdes og at det derfor ville være ønskeligt at få fællesdyrskuet lagt fast på et centralt sted på Sjælland.

Der gik dog endnu nogle år før denne idé blev ført ud i livet, men ved De samvirkende sjællandske Landboforeningers delegeretmøde i 1924 blev det besluttet at fastlægge fællesdyrskuet i Ringsted. Ringsted by stillede dyrskuepladsen vederlagsfrit til rådighed, og pladsen blev overdraget skuet i planeret og indhegnet stand, med indlagt vand og elektricitet. Efter forslag fra planteavlsvælget blev besluttet at anlægge permanent forsøgsmark i forbindelse med dyrskuet.

Fællesdyrskuet i Ringsted blev fra 1926 udvidet til et 3-dages skue, og Ringsted blev fast dyrskueplads indtil 1937. Dog med undtagelse af et enkelt år: 1930.

Jubilæumsdyrskuet i København 1930

Da man i 1929 begyndte drøftelserne om, hvorledes De samvirkende sjællandske Landboforeningers 50 års jubilæum i 1930 skulle fejres, var det en selvfølge, at man undersøgte mulighederne for at afholde fællesdyrskuet i København. Ganske vist havde man den faste dyrskueplads i Ringsted, men man var klar over, at man her ville komme til at savne det økonomiske grundlag for et dyrskue, der lå synderligt ud over det almindelige, medens man ud fra erfaringerne fra dyrskuerne i København i 1905 og 1913 måtte

vente, at der i hovedstaden ville være mulighed for at skabe den fest over jubilæumsdyrskuet, man gerne så.

De samvirkende sjællandske Landboforeninger rettede derfor henvendelse til borgmester Hedeboel, Københavns magistrat og blev straks mødt med interesse og velvilje for sagen.

Resultatet af forhandlingerne blev, at Fælledparken blev stillet til rådighed for skuet, ligesom magistraten stillede sig velvillig overfor tanken om at tegne et større garantibeløb for skuet, og gav løfte om, at assistance fra politi og brandvæsen skulle være uden udgift for skuet.

Københavns Kommune tegnede sig for en garantikapital på 70.000 kr. Ved De samvirkende sjællandske Landboforeningers delegeretmøde i 1929 blev besluttet at afholde jubilæumsdyrskue i København i 1930, såfremt der kunne tegnes en garantikapital på 150.000 kr. I løbet af kort tid blev tegnet en garantikapital på 200.000 kr.

Herefter gik man i gang med forberedelserne til skuet, for hvilket kong Christian X overtog protektoratet. Det lykkedes at formå direktørerne Benny Dessau og Arne Petersen til at tiltræde dyrskuets forretningsudvalg. Begge havde været tilknyttet arrangementet af skuerne i 1905 og 1913.

Direktør Arne Petersen havde været arkitekt for begge skuer, og erfaringerne herfra kom skuet til gode, ligesom alle tegninger og planer fra 1905 og 1913 blev stillet til disposition.

Dyrskueledelsen stod oprindeligt noget skeptiske overfor, hvorledes københavnerne ville stille sig til et dyrskue anno 1930. Tvivlen viste sig dog at være ubegrundet. Besøget på skuets 4 dage (3.-6. juli) kom op på i alt 255.864.

Kong Christian X havde udsat en smuk ærespræmie til skuet, og tyren »Højager Nakke«, der bar prisen hjem, blev skuets store attraktion.

Fællesdyrskuerne i Ringsted 1931–1937

Det måtte forventes, at der året efter jubilæumsskuet ville blive tale om en stærk tilbagegang i tilmeldelser af dyr til fællesdyrskuet i Ringsted 1931. Sådan kom det imidlertid ikke til at gå. Fællesdyrskuet i 1931 blev det hidtil største af skuerne udenfor København.

Fællesdyrskuerne fra 1931 til 1937 var i øvrigt karakteristiske ved, at de alle havde et meget stort fremmøde af dyr og relativt beskedne besøgstal (fra 12.000 til 20.000). Det var selvsagt ikke nogen god kombination med

hensyn til at skabe et godt økonomisk resultat. Det hidtil største fællesdyrskue på Sjælland var Ringstedskuets i 1936 med i alt 2161 dyr.

Selv om der på daværende tidspunkt blev udtrykt glæde over, at der til trods for landbrugskrisen kunne konstateres en stor og stadig voksende interesse blandt sjællandske landmænd for fællesdyrskuet, så kom der dog også røster frem om at søge tilmeldingen af dyr begrænset. Der var imidlertid langt fra enighed om med hvilke midler, man skulle holde skuerne indenfor hensigtsmæssige rammer. Konklusionen på spørgsmålet blev at der næppe fandtes andre midler til at begrænse tilmeldingerne, end sådanne, som virkede i retning af at stimulere udstillernes selvkritik.

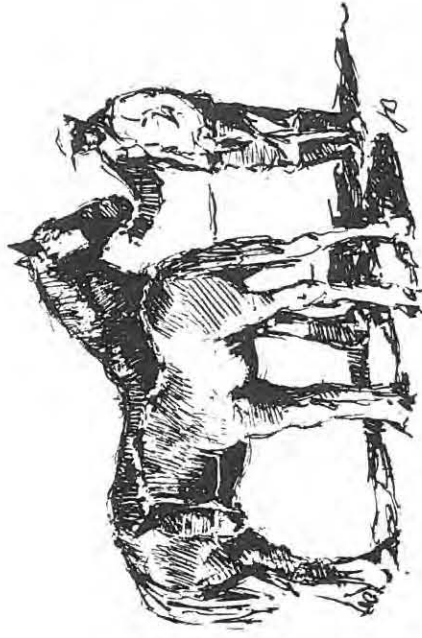
Fællesdyrskuerne på Bellahøj 1939 – 1967

1938 var 150 året for Stavnshåndets ophævelse. I den anledning blev af landbrugets organisationer truffet beslutning om, at der skulle holdes en landbrugsudstilling og i forbindelse hermed et landsomfattende dyrskue på Bellahøj i København i dagene 17.-26. juni 1938. Det betød, at der ikke blev holdt noget sjællandsk fællesdyrskue dette år. I stedet blev tilrettelagt en landevejsbedømmelse, der dog kun omfattede handyr, der var solgt med vilkårspenge betinget af præmiering på fællesdyrskuet.

Efter at landbrugsudstillingen på Bellahøj i 1938 var overstået rettede repræsentanter fra Københavns Kommune henvendelse til De samvirkende sjællandske Landboforeningers daværende formand Jacob Tvedegaard, med forespørgsel om muligheden for at flytte Det sjællandske Fællesdyrskue fra Ringsted til København.

På delegeretmødet i 1938 fik bestyrelsen bemyndigelse til at fortsætte forhandlingerne med Københavns Kommune om en eventuel flytning af Det sjællandske Fællesdyrskue fra Ringsted til Bellahøj. Forhandlingerne resulterede i oprettelsen af en kontrakt om afholdelse af Det sjællandske Fællesdyrskue på en del af det areal, som blev anvendt til landbrugsudstillingen i 1938.

Ifølge denne kontrakt stillede Københavns Kommune pladsen på Bellahøj ca. 25 ha til rådighed for fællesdyrskuet. Kommunen skulle endvidere opføre de nødvendige bygninger til brug for dyrskuets administration og faglige udstillinger, samt de nødvendige toiletter. Endelig skulle Kommunen også bekoste ledningsforingerne til el, vand og kloak, ligesom indhegning af pladsen også påhvilede Kommunen.

Derimod påhvilede det landboforeningerne at afholde udgifterne ved opførelse af tribune samt bygninger til tombola og garderobe. Desværre fik dyrskuet ikke tilladelse til at opstille staldene permanent. Opsætning, nedtagning og opbevaring af staldmaterialet skulle snart vise sig at blive en meget belastende udgift i dyrskuebudgettet.

Det første fællesdyrskue på Bellahøj blev afholdt i 1939. Udstillerne sluttede godt op om skuet, der varede i 4 dage. Der var tilmeldt i alt 1817 dyr.

I 1939 uddeltes for første gang en særlig »Sjællandspræmie« til skuets bedste handyr af kvæg, heste og svin.

Danmarks besættelse den 9. april 1940 bevirkede, at fællesdyrskuet i 1940 blev aflyst og erstattet af en landevejsbedømmelse. Derimod blev der gennemført fællesdyrskuer i krigsårene 1941, 1942 og 1943.

Ved dyrskuet i 1943 måtte mange besværligheder overvindes før skuet kunne gennemføres. I 1943 var der forbud mod at transportere dyr med lastbil ud over 30 km, og statsbanerne kunne ikke stille godsvogne til rådighed til transport af dyr til Bellahøj. Resultatet blev, at transporten måtte klares ved at organisere transport indenfor 30 km grænsen, hvorefter dyrene blev omlæst til videre transport. En noget besværlig transportform, men det lykkedes. Kun en meget lille del af de tilmeldte dyr måtte blive hjemme.

Fællesdyrskuet 1943 var et skue, hvor opdrætterne trodsede alle besværligheder og mødte frem med deres dyr i et antal og af en kvalitet, som oversteg alle forventninger.

I 1944 blev der øvet sabotage mod tribunen, som nedbrændte. Den blev dog genopbygget og kunne tages i brug ved det første fællesdyrskue efter krigen i 1946. Dette skue fik et særdeles vellykket forløb med stort publikumsbesøg.

Fællesdyrskuet på Bellahøj befæstede op igennem 50'erne sin position som »årets dyrskue« og havde i denne periode meget stort besøg af udenlandske gæster.

I forbindelse med Bellahøjskuerne blev tilrettelagt både faglige udstillinger og specialudstillinger af høj kvalitet, ligesom underholdningsprogrammet var kendt for sin høje standard. Bellahøjskuerne popularitet kan aflæses i den store publikumstilstrømning. Højeste besøgstal på skuets 4 dage blev 208.000.

Efter dyrskuet i 1963 blev indledt forhandlinger mellem Københavns Kommune og De samvirkende sjællandske Landboforeninger om opførelsen af Bella Centret. Københavns Kommune var meget interesseret i at få den store internationale AIDA messe til København. (AIDA står for sammenlutningen af den internationale distribution af landbrugsvarer).

Også de store erhvervsorganisationer var meget interesserede i at få AIDA-messen til København. I mangel af egnet areal til denne messe rettede overborgmester Urban Hansen henvendelse til landboforeningerne med forespørgsel om, hvorvidt man kunne acceptere, at de store haller som var nødvendige til messens afvikling, blev placeret på dyrskuepladsen på Bellahøj. Det kunne man vanskeligt modsætte sig, da kontrakten med Københavns Kommune om afholdelse af fællesdyrskuerne på Bellahøj udløb i 1964.

I aftalen, der blev indgået med Bella Centret måtte landboforeningerne acceptere, at dyrskuet ikke kunne afholdes på Bellahøj, hverken i 1965 eller 1966. Der var dog en bestemmelse om, at fællesdyrskuet kunne afholdes sammen med AIDA-messen i 1966, såfremt skuet kunne gennemføres under fagligt forsvarlige forhold og uden udgift for landboforeningerne. Resultatet blev, at fællesdyrskuet i 1966 blev holdt sammen med AIDA-messen.

I 1965 blev fællesdyrskuebedømmelserne gennemført på de lokale dyrskuer.

Fællesdyrskuet sammen med AIDA-messen i 1966 blev en skuffelse.

Dyrskuet kom til at virke som et lille vedhæng til AIDA messen. Fra Bella Centrets side erkendte man da også efter dyrskuet i 1966, at det ville være vanskeligt at tilrettelægge et traditionelt dyrskue på Bellahøj, og man stillede forslag om at afholde et vinterdyrskue, sammen med en vinterudstilling af landbrugsmaskiner.

De samvirkende sjællandske Landboforeninger kunne ikke acceptere tanken om, at Det sjællandske Fællesdyrskue skulle holdes om vinteren. Derimod var man positiv overfor tanken om en vinterudstilling af landbrugsmaskiner – eventuelt kombineret med en udstilling af enkelte elite-dyr.

Sammen med maskinfirmaerne og Bella Centret gik De samvirkende sjællandske Landboforeninger ind som medarrangør af landbrugsmaskinudstillingen Agrima i Bella Centret.

Bella Centret formåede imidlertid ikke at fastholde Agrimaudstillingen, som efter nogle år blev opgivet. Men Agrima banede vejen for Agromek-udstillingen, der siden 1975 har været afholdt i Herninghallerne.

En stærkt medvirkende årsag til, at De samvirkende sjællandske Landboforeninger i 1963 gik med til opførelse af hallerne på dyrskuepladsen på Bellahøj var, at man derved sikrede sig fortrinnsstilling til at benytte disse haller til udstillinger i forbindelse med de årlige dyrskuer – og man havde visioner om at finde frem til en udstillingsform som indebar, at hele landbrugssektoren blev inddraget i – og kunne høste fordel af en udstillingsvirksomhed i hallerne på Bellahøj.

Da fællesdyrskuet var afholdt for 25. gang på Bellahøj i 1967 stod det imidlertid klart, at det af økonomiske grunde ikke ville være forsvarligt at fortsætte med fællesdyrskuerne på Bellahøj, blandt andet fordi opstilling, nedtagning og opbevaring af dyrskuets stalde nu beløb sig til 250.000 kr.

Derfor måtte man om end med beklagelse konstatere at Bellahøjskuerne epoke var forbi.

Roskildeskuerne fra 1969

Spørgsmålet om den fremtidige dyrskuevirksomhed blev herefter i løbet af sommeren 1967 drøftet på flere møder. På disse møder blev der overvejet ende givet tilslutning til, at man samlede sig om et fælles dyrskuearrangement, hvilket indebar nedlæggelse af samtlige lokale dyrskuer på Sjælland fra og med 1969.

Beslutningen blev konfirmeret på De samvirkende sjællandske Landboforeningers delegeretmøde i 1967. De samvirkende sjællandske Husmandsforeninger havde ved Bellahøjsskuerne været med i det faglige samarbejde ved skuernes tilrettelæggelse. På De samvirkende sjællandske Landboforeningers delegeretmøde i 1967 blev truffet beslutning om at tilbyde De samvirkende sjællandske Husmandsforeninger et både fagligt og økonomisk samarbejde om de fremtidige fællesdyrskuer i Roskilde fra 1969, og husmandsforeningerne accepterede det fremsatte tilbud.

Fællesdyrskuet i 1968 blev afholdt sammen med lokaldyrskuet på Brengtved.

Efter at repræsentanter for de to samvirksomheder havde foretaget besigtigelse af de arealer, der var blevet tilbudt som fremtidig dyrskueplads, besluttede man sig for et areal på 35 ha, som blev tilbudt af Roskilde Kommune. Herefter blev indgået en 10-årig kontrakt med Roskilde Kommune om dyrskuevirksomheden og denne kontrakt er siden blevet forlænget til 1988.

Roskilde Kommune bekostede de nødvendige tekniske installationer som el, vand og kloak, ligesom kommunen anlagde veje og forestod hele beplantningen på dyrskuepladsen.

Aftalen med Roskilde Kommune indeholdt tilladelse til at opstille dyrskuets stalde permanent og spørgsmålet meldte sig nu: Hvor mange stalde ville der blive brug for? Fagfolkene var ikke særlig optimistiske i deres spådomme. Man mente ikke, at tilmeldingerne af dyr ville blive væsentlig større end de sidste år på Bellahøj, selv om alle de sjællandske lokalskuer blev nedlagt.

Selv om man ikke helt fulgte disse forudsigelser, prægede de planlægningen så meget, at antallet af opførte stalde fra starten blev mindre, end det burde have været.

Fra 1974 blev Fællesdyrskuet i Roskilde udvidet til også at omfatte udstilling af dyr fra Lolland-Falster, hvilket betød større tilmeldinger af dyr.

Dyrskuevirksomheden på Lolland-Falster

På Lolland-Falster har man også en lang dyrskuetradition. Allerede i 1859 afholdtes det første dyrskue. Det var Falsters Landboforening, der tog initiativet hertil. Fra 1884 til 1910 holdt denne forening dyrskue hvert år i to afdelinger – nemlig et hovedskue i Stubbekøbing og et biskue på vestfalster.

Ved bidyrskuerne var der kun mulighed for at fremstille hopper og hornkvæg, medens hingste, svin og fjerkræ var henvist til at møde ved hoveddyrskuet, hvor der også kunne fremstilles hopper og hornkvæg.

Det første fællesdyrskue på Lolland-Falster blev afholdt i 1899 – to år efter at De samvirkende Lolland-falsterske Landboforeninger var blevet stiftet. Dette første fællesdyrskue blev afholdt i Maribo i forbindelse med statsskuet og Maribo Amts økonomiske Selskab's skue. På skuet blev fremstillet 10 tyre, 11 malkekvægsamlinger og 10 kollektivsamlinger fra kvægavlforeninger.

Det næste fællesdyrskue blev afholdt i Nakskov i 1903, siden da blev fællesdyrskuet – med ganske få undtagelser en fast årlig tradition.

I 1973 blev indledt forhandlinger om at nedlægge fællesdyrskuet i Maribo mod at opdrætterne på Lolland-Falster fik mulighed for at udstille på Fællesdyrskuet i Roskilde. Resultatet af forhandlingerne blev som bekendt, at Fællesdyrskuet i Roskilde fra 1974 blev udvidet til også at omfatte udstillere fra Lolland-Falster. Dyrskuevirksomheden i Roskilde siden 1974 er et bevis på, at den trufne beslutning har været til gavn for begge parter. Efter Lolland-Falsters intræden i 1974 er dyrskuets officielle navn: Fællesdyrskuet for de østlige Øer.

Ved skuet i 1981 var der trods landbrugskrisen tilmeldt 899 stk. kvæg, 356 heste, 261 svin, 53 får og 120 kaniner. Maskin- og byggeudstillingen er vokset støt år for år, og det har været nødvendigt at reservere et stadig større areal til dette formål. Besøgstallet har også været stigende – fra ca. 50.000 i 1969 til ca. 70.000 de senere år.

Maskinudstillingerne på de sjællandske fællesdyrskuer

Ved fællesdyrskuerne start i 1882 var landbrugets redskaber og maskiner ret primitive – i hvert fald set med nutids øjne. Den første udstillingskontakt mellem landbrug og industri på Sjælland blev skabt gennem de såkaldte landboindustrielle udstillinger, der begyndte virksomheden i 1880. Formålet med disse udstillinger var, at skabe kontakt mellem industri- og landbrug ved, at man fik lejlighed til at mødes ved en fælles udstilling med hver sine produkter, således at der blev mulighed for en gensidig orientering.

Udstillingerne blev holdt i Industriforeningens lokaler i København hvert år i perioden oktober – april. Det var De samvirkende sjællandske Landboforeninger, der havde taget initiativet til disse udstillinger, der både var arbejdskrævende og bekostelige. Udstillingerne var tilrettelagt således, at man skiftede udstillingssenne hver måned. Om efteråret udstilledes for eksempel malbyg og maskiner til sortering og rensning heraf. I forårstiden frøprøver og såsæd, samt såmaskiner og lignende.

Disse udstillinger blev opretholdt indtil 1893, idet man dog nogle år derefter fortsatte med udstillinger af maltbyg.

Udstilling af landbrugets redskaber og maskiner blev dog snart et naturligt led i fællesdyrskuerne aktiviteter.

I starten var der kun tale om et ret begrænset udbud, hvilket kan belyses af følgende oplysninger om landbrugets mekanisering før 1. verdenskrig: I 1907 fandtes 269.000 landbrug. Af disse benyttede 33.000 såmaskine, 45.000 slåmaskine, 38.000 mejemaskine – heraf 6.000 selvbindere. 66.000 ejendomme havde tærskværk. Damptærskværk anvendtes af 11.000, elektrisk drevet tærskværk af 400, medens 53.000 tærskede med hestekraft. Et mindre antal anvendte vind og vandkraft.

Det var denne maskinpark, der satte grænserne for maskinudstillingens omfang på de første fællesdyrskuer. Alligevel forsøgte man at orientere landmændene bedst muligt under de givne forudsætninger. Ved fællesdyrskuet i 1913 blev maskinudstillingen således betegnet som den hidtil største i Danmark.

Ved 50 års jubilæumsskuet i 1930 var også tilrettelagt en ret omfattende udstilling af landbrugets maskiner og redskaber. Dengang blev den tekniske udvikling betegnet som en enestående revolution i landbrugets historie gennem de sidste 50 år. Som centrifugen afløste skummeskeen og stampe-

kærnen, således havde høstmaskinen og motoren afløst leen og plejlen, ligesom traktoren trængte sig på som trækraft i landbruget.

2. verdenskrig satte bom for en videre udvikling af landbrugets mekanisering. Efter krigen havde man store forventninger til fremtidens mekanisering, og heri blev man heller ikke skuffet. I 1951 blev indført 8.000 traktorer, således at det samlede antal kom op på 32.000 + 1.500 på maskinstationerne. Antallet af mejetærskere blev i 1951 opgjort til 1.000 stk. – en fordobling i forhold til året før. I det følgende tiår blev der gennemsnitlig pr. år anskaffet 9.042 traktorer og 825 mejetærskere, således at der i 1961 fandtes 128.400 traktorer og 11.550 mejetærskere.

Herefter har man i hastigt tempo bevæget sig frem til nutidens meget omfattende maskinpark. Det vil føre for vidt her at komme ind på alle de avancerede tekniske hjælpemidler, der i dag står til landbrugets rådighed, men for at føre sammenligningen videre hvad angår traktorer og mejetærskere kan oplyses, at en opgørelse i 1979, viste, at der i landbruget fandtes 184.000 traktorer og 39.313 mejetærskere.

Maskinfirmaerne og landbrugsorganisationerne på de østlige Øer har igennem årene haft et særdeles godt samarbejde om tilrettelæggelse af maskin- og byggeudstillinger på de årlige fællesdyrskuer og landmændene har gennem denne udstillingsvirksomhed kunnet hente nyttig information om det sidste nye på mekaniseringens område.

Fællesdyrskuerne på Sjælland 1882–1981
Oversigt over tilmeldte dyr

År	Sted	Tyre	Køer og kvier	Heste	Svin	Får	geder	Fjer- kræ	Kam- ner	Dyr i alt
1882	Roskilde	55	78	56	—	—	—	—	—	189
1884	Næstved	62	87	73	—	—	—	—	—	222
1886	Hillerød	68	86	106	—	—	—	—	—	260
1889	Roskilde	48	—	129	20	—	—	—	—	197
1891	Roskilde	151	66	152	26	—	—	—	—	395
1895	Roskilde	72	162	137	41	—	—	—	—	412
1902	Slagelse	130	254	278	134	16	—	—	—	812
1905	København	154	474	239	165	48	—	—	—	1080
1908	Roskilde	220	267	391	197	44	—	—	—	1119
1909	Ringsted	243	198	215	43	41	—	—	—	740
1913	København	140	200	225	194	28	21	71	—	879
1916	Ringsted	113	53	179	93	5	3	—	—	446
1919	Hillerød	124	73	190	81	1	1	58	—	528
1920	Næstved	194	231	266	101	4	—	—	—	796
1921	Holbæk	238	152	281	155	9	—	—	—	835
1922	Slagelse	208	151	181	167	4	1	—	—	712
1923	Roskilde	180	180	216	274	—	—	—	—	850
1924	Køge	199	125	121	168	3	—	—	—	616
1925	Ringsted	270	247	174	274	—	—	—	—	965
1926	Ringsted	267	216	162	300	—	—	—	—	945
1927	Ringsted	374	226	163	364	—	—	—	—	1127
1928	Ringsted	408	217	170	365	—	—	—	—	1160
1929	Ringsted	469	295	143	457	1	—	—	—	1365
1930	København	402	336	335	621	7	—	—	—	1701
1931	Ringsted	504	209	230	684	7	—	—	—	1634
1932	Ringsted	392	202	216	552	—	—	243	—	1605
1933	Ringsted	352	275	326	655	11	—	152	—	1771
1934	Ringsted	374	257	317	641	7	—	228	—	1824
1935	Ringsted	366	254	320	722	13	—	155	—	1830
1936	Ringsted	365	343	308	901	15	—	229	—	2161
1937	Ringsted	439	326	317	690	8	—	193	—	1973
1939	København	351	299	366	693	18	—	90	—	1817
1941	København	283	205	267	233	5	—	84	—	1077
1942	København	285	245	223	275	1	—	62	210	1301
1943	København	208	126	290	196	1	13	51	257	1142
1946	København	200	298	321	316	7	—	61	174	1377
1947	København	163	203	238	304	17	—	85	142	1152
1948	København	118	236	314	311	19	—	91	191	1280
1949	København	123	244	387	356	15	—	152	182	1459
1950	København	149	341	302	377	25	12	187	244	1637

År	Sted	Tyre	Køer og kvier	Heste	Svin	Får	geder	Fjer- kræ	Kam- ner	Dyr i alt
1951	København	163	289	246	396	25	8	126	306	1559
1952	København	155	383	371	418	28	3	128	313	1799
1953	København	156	290	243	397	4	—	612	299	2001
1954	København	151	394	259	445	15	5	125	294	1688
1955	København	145	404	186	451	—	8	98	247	1539
1956	København	192	414	187	421	3	6	184	185	1592
1957	København	148	439	197	416	7	12	111	179	1509
1958	København	160	486	179	448	1	9	109	270	1662
1959	København	110	574	183	454	—	9	136	180	1646
1960	København	123	485	153	430	16	12	117	120	1456
1961	København	140	421	170	456	14	3	138	—	1342
1962	København	136	353	163	435	20	2	—	104	1213
1963	København	119	305	145	395	38	—	—	136	1138
1964	København	115	324	149	411	44	—	—	126	1169
1966	København	93	295	110	—	71	2	—	52	623
1967	København	99	317	127	332	81	2	—	50	1008
1968	Bregentved	99	349	95	233	62	—	—	—	838
1969	Roskilde	118	624	197	427	96	1	35	70	1568
1970	Roskilde	96	625	215	513	74	13	23	69	1628
1971	Roskilde	114	546	214	—	49	4	—	69	996
1972	Roskilde	117	528	228	291	55	—	—	109	1328
1973	Roskilde	141	569	275	304	57	—	—	88	1434
1974	Roskilde	171	784	295	364	76	—	—	102	1792
1975	Roskilde	162	769	344	380	80	—	—	90	1825
1976	Roskilde	162	685	376	368	80	—	—	97	1768
1977	Roskilde	176	759	330	350	58	—	—	97	1770
1978	Roskilde	161	777	338	352	61	—	—	108	1797
1979	Roskilde	177	738	336	340	59	—	—	101	1751
1980	Roskilde	140	810	360	327	69	—	—	90	1796
1981	Roskilde	145	754	356	262	53	—	—	120	1690

10 Øre.

Præmieliste

10 Øre.

ved

de samvirkende sjællandske Landboforeningers

Fællesdyrskue

i Roskilde 1895.

A. Malkekvæg.

1. Samlinger af Malkekvæg.

Roskilde Sparekasses Åræspræmie, 200 Kr., Gaardmand N. C. Olsen, Tjustrup, Soro. Samling XXI.

2. Præmie, 100 Kr., Gmd. Peter Olsen, Smerup, Karise. Sml. XIII.
2. Pr., 100 Kr., Gbst. Anders Petersen, Hellested, Haarlev. Sml. XIV.
3. Pr., 80 Kr., Gmd. Niels Hansen, Tøne, Roskilde. Sml. VI.
3. Pr., 80 Kr., Gmd. H. Kristensen, Damsgaard, Grested. Sml. X.
4. Pr., 60 Kr., Gmd. P. Hansen, Ishøj, Taastrup. Sml. VII.
4. Pr., 40 Kr., Gmd. Anders Sørensen, Snoldelev-Haarup, Havdrup. Sml. XXIII.
5. Pr., 40 Kr., Gbst. Hans Olsen, Vindstrup, Fuglebjerg. Sml. IV.
5. Pr., 40 Kr., Gmd. Chr. Larsen, Ishøj, Taastrup. Sml. XI.
5. Pr., 40 Kr., Gmd. Poul Andersen, Ambæk, Prestø. Sml. XVII.
5. Pr., 40 Kr., Husejer P. Hansen, Enderstev, Haarlev. Sml. IX.

Præmieværdig.

Gmd. Rasmus Andersen, Vindstrup, Fuglebjerg. Sml. I.
Gdtr. Hans Andersen, Oppesundby, Frederikssund. Sml. XVI.

2. Samlinger af Ungkvæg.

1. Præmie udddeles ikke.
2. Pr., 70 Kr., Gaardejer Christen Sørensen, Kildebrønde, Taastrup. Samling XXXIII.
2. Pr., 70 Kr., Gdtr. Christen Larsen, Ishøj, Taastrup. Sml. XIX.
3. Pr., 55 Kr., Gdtr. Peter Mortensen, Ramshøj, Havdrup. Sml. XXVIII.
3. Pr., 55 Kr., Gdtr. Hans Olsen, Vindstrup, Fuglebjerg. Sml. XXVI.

4. Pr., 50 Kr., Gdtr. L. Nielsen, Kirke Skjensved, Havdrup. Sml. XXXI.
4. Pr., 50 Kr., Propr. Charles N. Grut-Hansen, Kollekølle, Lyngby. Sml. XXX.
5. Pr., 50 Kr., Gdtr. Rasm. Andersen, Vindstrup, Fuglebjerg. Sml. XXV.
5. Pr., 50 Kr., Thurehyllens Bestyrrelse, Thureby. Sml. XXXIV.

3. Forbundet af sjællandske Kvægavlsforeninger.

Opmuntringspræmier.

1. Pr., 100 Kr., Kildebrønde Tyreholdsforening, Samling XXXV.
1. Pr., 100 Kr., Ishøj Tyreholdet. Sml. XXXVI.
1. Pr., 100 Kr., Tjereby Tyref. Sml. XXXIX.
2. Pr., 90 Kr., Østet Sogns Tyreforening, Sml. XXXI.
3. Pr., 80 Kr., Karlebo Sogns Tyreforening, Sml. XXXVIII.
4. Pr., 70 Kr., Karlslunde Tyreholdsforening, Sml. XXXX.

4. Tyre under 3 Aar.

a. Tyre med mere end 2 brede Fortænder.

Nr.	Pengeanerkendelse a 40 Kr.
187.	Jungshoved Tyreforening, Ambæk, Prestø.
202.	Tvindelstrup Tyreforening, Mulstrup.
183.	Gmd. T. Jensen, Mannerup.
174.	" H. Kristensen, Kalsbæk.
179.	" J. Hansen, Tøvelde.
200.	" P. Pedersen, Estrup.
195.	" L. Nielsen, Alenkjærsgaard.
196.	" L. Nielsen, Kirke Skjensved.
172.	" P. Andersen, Jenselev.
189.	" N. P. Jørgensen, Næbberødsgaard.
182.	Holstenborg og Omegns Tyreholdsforening, Holstenborg.
203.	Østet Sogns ny Tyreforening, Hagelsøgaard.
188.	Gmd. A. Jørgensen, Ladby.
193.	" J. Nielsen, Krummerup.